

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem • Monošter, 10. aprila 2025 • Leto 35, št. 15

stran 2

PORABSKA MLADINA V PLANICI IN CELOVCU

*DESET VŮR SE JE S CUGOM PELALA OD LJUBLJANE DO SOBOTE
stran 3*

*SAMO SPAT PA DJEJST ODIM DOMAU
stran 8*

*SRCE BEZNOUVEC
stran 10*

PORABSKA MLADINA V PLANICI IN CELOVCU

Planica

Porabska šolska mladina in spremljevalci smo se na po-

prvenstva v smučarskih skokih v čudoviti Planici. Razpoloženje je bilo odlično že med vožnjo, ker smo

Porabski mladi z maskoto v Planici

vabilo podpredsednika vlade in ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu Ma-

zelo veliko peli, pa tudi zato, ker nas je čakal nepozaben dan. Ko smo prispeli, nas je

Mladi so se poglobljeno ukvarjali s temami umetne inteligence (UI) in digitalizacije, razpravljali o perspektivah prihodnosti ter navezovali stike.

teja Arčona letos že tretjič udeležili smučarskih skokov v Planici. Na pot smo se odpravili zgodaj zjutraj, da bi pravočasno prispeli na prizorišče svetovnega

sprejela državna sekretarka Vesna Humar, nato pa smo hitro zavzeli svoja mesta in tekmovanje se je začelo. Približno dve uri smo lahko navijali za naše najljubše

slovenske skakalce, ki so nas navdušili z izjemnimi skoki. Razpoloženje je bilo neverjetno, množica je dihala z vsakim skokom in vsak uspešen pristanek je spremljalo glasno navdušenje. Po tekmovanju nas je čakalo prijetno presenečenje: gostitelji so nas pogostili z okusno hrano in toplimi napitki, kar nam je omogočilo, da smo še bolj začutili lokalno gostoljubnost. V prijetnem razpoloženju smo se pogovarjali, smejali in si delili najlepše trenutke tekmovanja. Ob koncu dneva smo se utrujeni, a polni doživetij odpravili domov. Planica je znova dokazala, da so tamkajšnji smučarski skoki pravi praznik, mi pa smo se vrnili z nepozabnimi spomini.

Dneva v Celovcu

Monoštrski dijaki, ki se učijo slovenščino, so 28. in 29.

ne izkušnje. Razpoloženje je bilo izjemno prijetno, saj so se mladi srečali z vrstniki, ki se prav tako kot oni učijo slovenščino kot drugi jezik. To je bila odlična priložnost

Za slovenske orle je navijalo 600 zamejskih otrok.

za spoznavanje novih prijateljev, izmenjavo izkušenj in krepitev naše skupnosti. Glavna tema programa je bila umetna inteligenca,

vatelji so na razumljiv način predstavili kompleksne teme, kar nam je omogočilo, da smo bolje razumeli vlogo in vpliv umetne inteligence na naše življenje in prihodnost. Poleg izobraževalnih vsebin smo imeli možnost tudi za sprostitev. Sprehodili smo se po okolici, kar je bilo posebno prijetno, saj smo bivali ob Vrbskem jezeru. To prelepo naravno okolje je še dodatno prispevalo k našemu dobremu počutju in počitku po intenzivnih dejavnostih. Hrana je bila odlična, organizacija dogodka brezhibna, razpoloženje pa izjemno pozitivno. Vse skupaj je bilo nepozabno doživetje,

tihi. Hrana je bila odlična, organizacija dogodka brezhibna, razpoloženje pa izjemno pozitivno. Vse skupaj je bilo nepozabno doživetje,

Udeleženci srečanja Mreže Alpe-Jadran

marca skupaj s spremljevalci preživeli dva dneva v Celovcu v okviru dogodka MAJ (Mreža Alpe-Jadran), kar nam je vsem prineslo nepozabne trenutke in dragoce-

kar je bilo izjemno aktualno in koristno, še posebno v današnjem hitro razvijajočem se svetu. Predavanja so bila zelo kakovostna, zanimiva in poučna. Preda-

ki nam bo še dolgo ostalo v spominu. Zdaj že nestrpnost čakamo naslednje srečanje in komaj čakamo, da se spet vidimo!

Matej Labritz

Cecilija Škraban - soboška Ljubljanka

Deset vör se je s cugom pelala od Ljubljane do Sobote

Pred skor 70 leti je Ljubljanka Cecilijo Škraban kak mlado višišo medicinsko sestro paut pripelala v Prekmurje: »Tau je tak bilau, ka so

lidi zove našo sogovornico, spadnola v oči, tak ka jo je odo sledkar obiskovat tüdi v Ljubljano: »Ménje Cica san dobila tak, ka je moja sestra nej znala

In kak tau, ka se je odlaučila, ka de se vözašaulivala za višišo medicinsko sestro? »Gda sam zgotovila gimnazijo, sam mela nekše nevole z očmi. Prva sam stejla titi na gradbeno šaulo pa je tau zavolo tej nevol nej bilau mogauče in sam se te prijavila na medicinsko šaulo in tüdi tam ostala,« je raztolmačila sogovornica, stera se je malo po zgotovljeni šauli leta 1956 oženila z Evgenom Škrabanom.

»Zdavanje je bilau v Ljubljani. Jeni je biu na službeni pauti v Dajčland in je zamüjo. Bila sam že pri frizeri in sam se bojala, ka ga sploy pravi cajt nede. Odejnola sam si te, gda je frizerka prišla pa pravla, ka me en velki pa krepki moški išče. Te sam znala, ka je tau on. Civilni tau zdavanja je biu na ljubljanskem magistrati, cerkveni pa v trnovski cerkvi. Gostüvanje, nej je bilau velko, pa smo služili pri nas doma,« je raztolmačila sogovornica, stera je v Murski Soboti z možom prva živela pri enoj držini, gé sta mela samo eno malo ižo, po tistom pa sta se preselila v stanovanje v bližino soboškoga parka: »Tau je bilau eno lejpo, ali samo dvosobno stanovanje, zatau je bilau premalo za našo držino. In tak smo po tistom, gda se je rodila prva čerka Metka, začnili zidati ram. Tak se je te drüga, tri lejta mlajša čerka Mateja, rodila že te, gda smo živeli v rami pauleg drüge soboške osnovne šaule, v sterom s starejšo čerko in njeno držino živem ške gnesden.«

Gda je prišla v Mursko Soboto, se je zaposlila v soboškom špitali, steri je te ške biu v več zidinaj v varaši, zdaj pa je že duga lejta zvün varaša v bližini vesnice Rakičan: »Prva sam bila glavna medicinska sestra za celi špital, vej pa sam te bila ške edina, stera sam mela višišo šaulo. Tistoga cajta je bilau v celom špitali samo osem padarov. Čiglij nas je bilau malo, smo delai z veseldjom,

vej pa smo steli pomagati be-
težnikom. Te smo meli samo ške malo takši lidi, steri bi krv davali in tak smo začnili vzpo-

škon Kmetijsko-gozdarskom zavodi vodja paverskih svetovalcov, in njenim možaum Dušanom, pa tüdi vnük Tilen

s svojo mlado držino zdaj žive tü. Najstarejši vnük Bine s svojo držino tüdi žive v Murski Soboti. Čerka Mateja, stera je po poklici germanistka in slovenistka, pa s svojo držino žive v slovenskom glavnom varaši: »Za mene pravi, ka sam Ljubljanka, stera žive v Prekmurji, ona pa je Prekmurka, stera žive v Ljubljani. Z možom Branetom, steri je padar, mata čerke

Cecilija Škraban (prva s prave strani) s starišoma in brati pa sestrami.

pred diplomo mene pa mojo sošolko Minko poslali v Prekmurje na enomesečno prakso. Spaumnim se ške, kak sva se na paut iz Ljubljane s cugom odpravile malo po pounauči, v Soboto pa sve prišle komaj ob pou enajstih. Ta moja pajdaškinja je mela brata, steri

povedati Cecilija, liki Cica, pa je tau ménje ostalo z menov ške do gnešnjih dni. Skor vsi me tak zovejo.«

Prva kak se preselimo v Mursko Soboto, ške par rejči o mladosti. Naša sogovornica je bila drüga od sedmih dece Cecilije in Jožeta Seliškara: »Moja mla-

Vnük jo je za 90. rojstni den z motorom pelo po soboški vilicaj.

je biu sošolec z mojim bodaučim možom Jenijom. In tak so ji zapovedali, ka se müvi moreve srečati z njim. Znale sve samo tau, ka je on direktor firme Agroservis.« Zavolo toga, ka so jivi v Soboti lagvo sprejeli, sta se, po tistom ka sta se srečali z Jenijom, odpravile v Lendavo. Ta jivi je k svojomi pajdaši padari poslo Karči, higienski tehnik Karel Flisar. No in Jeniji, Evgeni Škrabani, je Cica, kak ške gnesden dosta

šeča lejta so bila rejsan lepa, čiglij sam gorrasla v cajti drüge svetovne bojne. Znamo, ka je bila Ljubljana obkraužena z droutom. Mi smo meli en velki travnik, prejk steroga je té draut biu potegnjeni. Moški so se s kosilnico mogli daleč okauli pelati, ges pa sam se večkrat potegnola spodkar pod droutom. Talijanski sodaki so se nej preveč čemerili. Eden mi je celau grable pomago prejk drota djasti.«

Cica in njeni Jeni

stavlati transfuzijski oddelek. Znamo, ka je paversko lüstvo samo v nedelo melo cajt, zatau sam si ges vözbrodila, ka smo meli krvodajalske akcije ob nedelaj. In te sam, brez toga ka bi mi plačali, dosta nedel tüdi sama pomagala v špitali.«

Hano, Valesko in Eleno.« Sogovornico, stera rada šte knjige in rešavle križanke, na televiziji pa rada pogledne tüdi kakši film, sploy kriminalke ma rada, je vnük za njeni 90. rojstni den razveselo z vožnjo z motorom po Soboti. Namreč,

Sogovornica z obema čerkama

Zatau ka sta se s taprednjim v špitali glij ne dobro razmela, se je te že brž preselila na ginekološko-porodni oddelek, gé je te delala vse do tistoga mau, ka je leta 1991 šla v penzijo.

Cecilija Škraban, stera je nej dugo toga nazaj slavila 92. rojstni den, zdaj žive vküper s čerko Metko, stera je na sobo-

inda svejta je tüdi sama vozila motor. »Kakše pou vöre je vsevküper trpelo. Rejsan sam uživala v toj vožnji,« je na konci ške cujdala Cecilija Škraban.

Silva Eöry
Kejpi osební arhiv
Cecilije Škraban

POSABNI DNEVI IN ŠEGE APRILA

Ime april izhaja iz latinske reči »aperive«, stera pomejni oprejeti, kar se gvüšno nanaša na prebujanje nature. Ljudski kalendar zové

Sveti Jurij

april za mejsec sv. Jurija (Djüri) ali mejsec sprtoletja. Aprila mamó veé posvetnih in cerkvenih svetkov. Po ljudskom opažanji je aprila vrejdnó paziti na vrejmen, z njim je povezano dosti vörvanj o žetvi. Zvün toga je gé trno muhasti (bogaras) mejsec, dostakrat gestejo ešče mrzli, deževni dnevi s sövernim vötrom.

1. april je gé den norcov, (április bolondja), da dosta lidi prejkličijo, kauli prinesejo. Na te den je inda nej bilau slobaudno kvoko nasaditi, ka se piščanci nedo vözlegli.

6. april je gé den Vilmoša. Pravijo po vremenskom šatrivanji, če na te den dež dé, de cejlo leto deževno, pride 7 deževni lejt. Letos na te den spadne Črna nedela, peta postna nedela. Dühovno se pripravlamó na velki keden, na trpljenje Jezusa. Kejp na oltri pa križi se pokrijejo s črnim prtóm v cerkvi.

7. aprila je gé svetovni den zdravja. Na te den držijo zdravstvena predavanja, podelijo nagrade zdravstvenim delavcom.

11. aprila držijo na Madžarskom den poezije, tau je rojstni den pesnika Attilé Józsefa.

12. aprila ma den Gyula. Se zove 100. den, zatok, ka je v leti té gé stoti den. Inda so pavri na te den čistili ram. Pobejlili so ram, hleve in štale. Krave, svinje so tö dozaprali, so tak obranili maro od betega. Čiščenje je

mejlo magično mauč.

Letos je 13. aprila gé Cvetna nedela. Jezus je nut üšo v Jeruzalem. Se začne velki keden, tau je svetek, gda obžalüjemo svoje greje. Posvečajo mačice in držijo procesije. Posvečene mačice obranijo lüstvo in domanjó živino od hüdogo, od betega pa ižo od groma.

14. aprila je gé letos velki petek. Tau je sigurni post. Na te den se spominjamo Jezusovoga trpljenja in smrti na križi.

19. aprila, na velko soboto po pro-

cesiji se začne vüzemsko veselje. Po Porabji kürijo velke ognje (kresove), streljajo s štüki pa karbidóm. Ogenj je gé simbol rojstva Jezusa Kristuša, vüpanja in svetlobe.

Evangelist sveti Mark

20. april je gé letos Vüzemska nedela, blagoslovijó hrano. Inda so posvečeno drtinje, lupinje v ogenj ličili, nej bilau slobodno v smetje ličiti. Jezus Kristuš je vstal tri dni po križanjóm, je den Jezusovoga vstajenja, odrešenja človeštva.

21. aprila je vüzemski pondejlek. Vaugri majó šego, ka na te den dek-le pa ženske z vodauv ali kolonjsko vodo pošprickajo podje. Ta šega je v zadnji lejtaj prišla med Porabske Slovence tö. Voda prej ma mauč, ka poveča rodnoš žensk pa je očisti.

22. april je gé den Zemlje, svetovni den narave.

24. aprila ma den sv. Jurij (Sárkányölő Szent György). Je zavetnik vitezov, konjenikov, skautov pa popotnikov. Na te den ženejo krave tavö na paše in do 29. septembra je vanej pasejo. Vrejmen je že toplo, vsi ptiči so nazaj prišli. Štorklje, lasnice redijo gnezde. Po ljudski tradiciji so se mlade dek-le zrankma rano mujvale v rosi. Tak so ostale lejpe, brez grb na obrazih.

24. aprila že od leta 1740 vódi jo v Köszege knjigo, v stero namalajo prvo brst, stera je pognala na trstaj. (»Szóló Jövésék Könyve«). Dojnamalajo, kak žene grauzdje, kelko listov ma na te den. Iz toga šatrivajo, kakšen pauv baude tau leto.

25. aprila ma den evangelist sv. Mark. V cerkvi posvečajo pšeno in drugo žito. V Porabji stara

šega gé, ka s posvečeno mačico vödejo na njivo, gé majó pšenico ali žito posejeno in Boga molijo. Na vse štiri kiklé njive piknejo eno mačico, aj dober pauv baude, aj pauv varujejo pred točo in rdjo.

30. aprila je gé nedela Božjega usmiljenja ali Bejla nedela (irgalmasság vasárnapja). Molijo raužni venec. Prosijo milost zasé in za cejli vsejt. Čez en mejsec mo napisali, steri so posebni dnevi majuša.

Margit Čuk

ZBÜJANJE SPRTOLEJTJA – ZBÜJANJE NAS

Sprtolejt. Tisti čaroven cajt, gda šče lüft grata bole léki, pa vse okauli nas bole živo. Kak če bi se zemla po dugi zimi pretegnola pa se oblejkla v pisane farbe, na štere smo zadnje mejsece že pozabili. Prvo cvejtje požene iz zemle pa ftiči začnejo füčkati nauvo nauto žitki.

Gda odim po cesti pa gledan vse tau okauli sebe, je tak, kak če bi mi što pravo na vüjo:

»Zdaj začne sijati narava, začni sijati tüdi ti!«

Kelko sličnoga je med nami pa svejtom okauli nas. Kak seme v zemli čaka, ka požene, tak tüdi v nas neka čaka. Čaka na trenutek, ka se zbidimo iz težkih brig pa vržemo z nas težke misli, črne spomine, tak pa vse slabo pa žmetno pistimo za sebov. Tak, kak zemla dojstrausi snejg pa se odpre sprtolejtnomi sunci.

Sprtolejt nas spominja, ka je cajt, ka se zdignemo. Ka se odlaučimo, ka mo na puno

živeli pa z odprejtim srcóm. Ka vörvlemo v svoje senje, šterim damó mauč, ka poženejo korenje. Ka pistimo vse staro za sebov pa napravimo stopaj naprej.

Naj de te cajt tüdi čas tvojoga nauvoga vstajenja. Naj ti je paut léka, tvoje srce pa pogumno pa puno. Pa naj vsakši nauvi den prinese priliko, ka zasvejtíš kak sunce na lejpi den toga nauvoga sprtolejtja.

Simona Rituper

DVEJSTAU LEJT KÜJANJA PIVA V MALOM ŠTAJERSKOM VARAŠI

»Podnevi in ponoči, le piva si natoči,« spejva skupina Šank rock iz Velenja v svojem priljubljenom šlageri Laški pir. Ne čudivajmo se toma, vej pa večina Slovincov, če želej v letnoj ici nika ladnoga

Pivovarna Laško na razglednici iz druge polovice 19. stoletja

spiti ali pa se samo po večeraj malo poveseliti, največkrat po tom britkom piti segne. Laško pivo je – kak eden najstarejši produkt v rosagi – do gnes gratalo simbol Slovenije. Najvekša slovenska pivovarna, gde tau pivo redijo, pa letos sveti dvejstau lejt.

V malom štajerskom varaši Laško nej daleč od Celja je 1825. leta svoj veštauk opro Franz Geyer, šteri se je prva z medenimi figicami spravlo. V zidini, gde je gnes Hotel Savinja, je trinajset lejt küjo takzvano »kameno pivo« (Steinbier), šteroga so bole na Koroškom poznali. Eške itak pa ne vejmo, ali je znau küjati »bavarsko pivo« tö, štero je bilau tehnološko bole žmetno, depa bole iskano.

V 1838. leti je pivovarno dojküpo Heinrich August Ulrich, v cajti šteroga je laško pivo gratalo trnok popularno. Un je prejk-

emo kopališče v varaši Rimske Toplice, gde je gostom natakto svoje pivo. Doma je biu s Trsta, zatok je svoj pér v tisti veuki varaš tö vozo, tam pa so se rejsan razmeli na dobro gesti pa piti. Eške več: laš-

ko pivo je vövozo v egiptovsko Aleksandrijo in indijsko Kalkuto ranč tak.

V 1867. leti se je fabrika znautra varaša inam spakivala. Anton Larisch je pri novej bregá Šmihel zozido nauvo pivovarno, štera je bila tistoga reda največša na Spaudnjom Štajerskom. Té prejdjen je vsikdar sam kontroléro kvaliteto piva, v njegovom cajti so vsakšo leto furt več in več péra sküjali.

Do tega mau ste leko prešteli, ka so pivovarno sami Nemci prejkmeli. 1889. leta pa je na čelo fabrike prišo »oča laškoga piva« Simon Kukec, šteri je biu pravi zaveden Slovenec. Biu je dober organizator, razmo se je na peneze, sploj rad pa je emo moderno tehniko tö. Leko povejmo, ka je biu najbolje glavna peršona v zgodovini laške pivovarne. Vsefelé je vösprobo in tak gorprišo, ka má pivo baukši žma, če ga iz

termalne vodé küjajo. Un je začno variti barnasto (temno) pivo, štero je bilau krepše od svejkloga.

Po prvoy svetovnoj bojni je bila konkurenca sploj grauba. 1924. leta je ljubljanska pivovarna Union na skrúma dojküpila večino delnic (részvény) laške fabrike in go pomalek zaprla. Za tri lejta so tam sküjali slejden glaž péra. Unionska pivovarna pa je svoje pivo na Rovačkom – lažno – eške dale odavala pod imenom »laško pivo«. Lüstvo v Laškom se je sploj razčemerilo, ništerni so začnili nagačavati krčmaroše, aj znauva opréjo edno domanjno pivovarno. Po veuki komplikacijaj in s protivnostjov konkurenca so fabriko končno prejkдали 1938. leta, tau pa že na tistom mesti, gde gnes tö stogi.

V 1944. leti so zidino do zemlé porüšili zavezniški fligarge z bombami, štere bi mogle na bližanji železniški maust spadniti. Eške samo za dve leti so pá leko začnili küjati laško pivo, najbolje poznana in prilüblena fajta je grato Zlatorog. Po drugoj svetovnoj bojni se je pivovarna sploj naglo razvijala, na konci socialistični cajtov je bila na 1. mejsti med 28. pivovarnami v Jugoslaviji. Če so v 1950. leti odali 50 gezero hektolitrov péra, je žedno lüstvo štirideset lejt kisnej küpilo že 1350 gezero hektolitrov laškoga piva na leto. Gda je vküpní rosag vrazmo spadno, je pivovarna v nekdešnji jugoslovanski republikaj zgübila 30-40 procentov

svoji küpcov.

Apriliša 2015 je več kak polonje laške fabrike dojküpo holandski pivovarski orijaš Heineken. Edno leto kisnej sta se ljubljanska Pivovarna Union pa Pivovarna Laško združili in cejlak prišli v rokau Holandcov. V 2021. leti so se prejdnji odlaučili, ka

Gnesnedén mašinge sploj brž punijo zelene glaže.

do od tistoga mau pivo Union ranč tak v fabriki v Laškom küjali. Gnesnedén se dvejstaulejtno štajersko pivo odava v 33 rosagaj sveta.

Štere fajte Slovenci najraj pigémo? Najbole eričen je Zlatorog, vej pa má specifičen žma in bogate pene. Pri njegovom küjanji po tradicionalnoj recepturi nücajo svetovno znane slovenske sorte hmelja (mela) in najnovejšo tehnologijo. Kak radi povejmo, Zlatorog so pili že naši dejdeki pa babice.

Kmičen Zlatorog má posabno aramo, küjajo ga po originalnom recepti iz 1941. leta. Nema telko alkohola v sebi, žma pa má po karameli in sladi (maláta). Če što šké, ga leko pomejša s svejklim pivom tö. Ništerni pa takšoga reda tö radi pér pigémo, gda auto vozimo.

Za nas so vönajšli brezalkoholno pivo, za šteroga vrnau takše cujvalone nücajo kak za »pravi« Zlatorog. Ranč tak britko je in vrnau tak dene po hmelji in cvejtaj.

Vsakšo pivo má djenau naprejspisano paut od küjanja, alkoholnoga vrenja in zorenja do pu-

njenja. Zavolo tradicionalne recepture se nika ne smej paščiti, vej pa pravo laško pivo zrejli najmenje 3 do 4 kedne. Pri vsakšom péri gnesnedén tö nücajo vodau s kauliški bregauv in skrbno vöodaberéjo gečmen, iz šteroga napravijo slad. Britek žma domanjoga hmelja – šteroga »zeléni zlat« tö zovéjo – pivce friške napravi, depa je prej vrači tö. Slejden cujvalon pa je pivski kvas, od šteroga fejst zavisi kvaliteta péra.

V malom štajerskom varaši cejlo leto svetijo veuki jubilej, največša veselica bau gvüšno na julijskom 60. Festivali piva in cvetja. Raj si ranč ne brodimo, kelko de tam sfalilo laškoga piva, šteroga z lübeznijov küjajo že dvejstau lejt.

-dm-

OD SLOVENIJE ...

Domen Prevc v Planici poletel do novega svetovnega rekorda
Slovenski smučarski letalec Domen Prevc je v Planici v nedeljo, zadnji dan finala 46. sezone svetovnega pokala, dosegel nov svetovni rekord. Poletel je do 254,5 metra in s tem za meter izboljšal dosednji svetovni rekord. Do zdaj veljavni zadnji svetovni rekord je dosegel Avstrijec Stefan Kraft leta 2017. Prevc je s tem poskrbel, da se je rekord po 14 letih vrnil pod Ponce, v Planico, saj je bil zadnji planiški rekorder leta 2005 Norvežan Bjoern Einar Romoeren, ki je letel do 239 metrov. Njegov rekord je veljal do leta 2011, ko je primat prevzel Vikersund. Na zadnji tekmi v Planici pa je prejšnji konec tedna zmagal prav tako Slovenec - Anže Lanišek, ki je z 247,5 metri dosegel tudi osebni rekord, ne samo zmagal. Finale 46. sezone svetovnega pokala v smučarskih skokih v Planici si je v vseh dneh - samo v Planici - ogledalo 64.633 gledalcev in navijačev.

Slovenija bo dobila nov praznik, dan znanosti

Poslanke in poslanci so soglasno sprejeli predlog novele zakona o praznikih in dela prostih dnevih, s katerim se 10. november določa kot novi državni praznik, dan znanosti. Praznik ne bo dela prost dan.

Novi praznik je odziv na pobudo znanstvene skupnosti s konca leta 2022. Mnenje pobudnikov je, da bo praznik pripomogel k širši prepoznavnosti pomena znanosti in znanstvenih dosežkov ter jo s tem še bolj približal državljanom in državljanom. Ob zaznamovanju tega dne bodo podeljevali najvišja državna priznanja in nagrade za izjemne dosežke v znanstvenoraziskovalni in razvojni dejavnosti. Potekali bodo tudi drugi dogodki in prireditve, namenjeni popularizaciji vseh področij znanosti v najširši družbi, še posebno med mladimi.

Vlada je v skladu s pobudo za dan znanosti predlagala 10. november, dan smrti slovenskega razsvetljenca, gospodarstvenika, pisatelja in mecena Žige Zoisa.

Ob svetovnem dnevu poezije, 21. marcu, je slovenski generalni konzulat v Monoštru ljubitelje lepo oblikovane besede povabil v pesniško kavarno. Naš sodelavec Dušan Mukič je prav za to priložnost zložil dve pesmi, prvo od njiju tokrat objavljamo v našem časopisu.

LAHKO NOČ, PORABJE!

Vsak breg še spi, ko ptice ga budijo.
Nad svetim Ivanom svetloba vstaja,
Seniške smreke nad meglo kipijo.
Porabje, zdrami se, tvoj sin prihaja.

Moj ded kovač je konje tu podkaval,
Črn kruh mu zgnetla tu je stara mati.
Tu jezik z mlekom oče je vsrkaval,
Porabje, za popotnico Bog plati.

V svet bos odpravil se je drugi dedek,
Krenila z mlado ženo sta po poti.
Jaz vračam se kot radoveden deček,
Porabje, Bog daj, pridi mi naproti.

Razkrij mi starodavno govorigo,
Skrivnosti njene duh moj naj ohrani.
Objemi delavnih ljudi kopico.
Porabje, prosim, dolgo še ostani.

Nekoč oči tema mi bo prekrila,
Luč sonca več ne bo sijala vanje.
Takrat se moja pesem bo sklenila:
Porabje, lahko noč in mirne sanje.

(ilustracija Marija Kozar)

Slovenska skupina Zvezdice se predstavi

SLOVENSKI DAN

V vrtcu Monošter vsako leto dan, saj sta v vrtcu poleg slovenska skupina. Na tako predstavili osnovne sestavine: kruh, maslo, mleko, praznujemo narodnostni madžarskih tudi nemška in imenovani slovenski dan

se z nastopom predstavimo drugim devetim skupinam otrok v vrtcu, vzgojiteljicam in drugim zaposlenim. Letos smo s slovensko skupino Zvezdice pripravili program z naslovom Tradicionalni slovenski zajtrk. Skozi naš program smo s pesmicami, deklamacijami, plesi in igrami prikazali in

jabolko in med. Za konec smo tudi naše goste pogostili s kruhom, maslom, medom in jabolki, da so okusili delček tradicionalnega slovenskega zajtrka in pristneje doživeli naš »slovenski dan«.

*Romana Trafela,
vzgojiteljica asistentka*

Pod Srebrnim brejgom ...

... se je v medijaj vse vöminilo, kak se je šport na snejgi zgotovo. Eške eden teden nazaj je vse puno od toga pisalo, ka so slovenski športniki dosegnoti. Po tejm so svoje mesto druge informacije daubile.

Tak je za istino vögledalo, kak je pojep klečo, drugi kaulak njega pa so ga bili.

Nagnauk je vövdarilo, ka se v šaulaj godi. Od vsega toga je neka najbolje betežnoga bilau. Indasvejta se je od toga štelo, ka takše se samo v Merki godi. Depa agresija pa eške kaj drugo je tüdi nut v slovenske šaule prišla. Pa tau eške nej vse, mladi vse takše na mobilne telefone gorgemlejo.

Najprva so gor na internet eden seks zmejs med deklíčko pa več pojebami djali. Prvi šok eške nej taodišo, že je drugi vöprišo. Eden pojbič je na kolenaj mogo biti, drugi so ga mlatili pa brsali. Tüdi tau se je leko na velke gledalo. Policajge, socialne službe pa stariške so vüška skaučili. Vsi se spitavajo, kak je leko do toga prišlo. Pa že v eden glas gučijo, ka takše se več ne smej goditi. Vnauge včene glave so se v novinaj, na teveni pa radioni najšle, ka od toga so pripovejdale. Dosta čednoga se je čülo, kak takše dojestaviti. Depa svejt mladi lüdi se je vcejlak vöminiu. Tiste granice zmejs med realnim pa nerealnim skur več nega. Gda so mediji od tej dvej incidentov goreli, je znauva vövdarilo. Eden pojep je v šaulo zvau pa nutzglaslo, ka vse buje pa šaulo gorvužge.

Naše drauvno pisanje je nej za tau pozvano, ka od toga bi kakšne analize delalo; zakoga volo do toga pride, ka se v glavaj mladi godi, kak je leko družba takše narodila. Škemo prajti, nej smo mi za tau, ka bi vönajšli, kak tau doj staviti. Krčma pa od toga dosta vej prajti, takše se leko čüje: Koga, takše delati? Name je školnik tak natelebo, ka vse zvezde sam vido. Gda sam doma tau povedo, me eške oča namlato, ka sam nej dober biu. Ne pravimo, ka mlajše biti trbej, tau spoj nej. Gnes nej v šauli pa nej doma niške na mlajše ranč ne smej roke zdignoti. Depa nin neka dun trbej vönajti, ka se takše dojestavi. Samo eške eden mali stopaj trbej pa leko de se mlade v zemlo davalo. Takše se je nej dugo nazaj prejk granice na Hrvaškom zgodilo, eške üše pa je v Srbiji bilau.

Srebrni brejg bi najraj z mesta skaučo pa tistim mladim zadnje vösprášo. Njemi zatoga volo niške nika ne more.

Miki Roš

Vedli ste?

GEZERO BAROV

Na morski gladini je zračni tlak 1 bar, te tlak tisti zračni stolp napravi, steri je više naše glave. V vodej, stera je dosta bola gausta kak zrak, vsakši deset mejtrov se za 1 bar zdigava vodni tlak. Če smo stau mejtrov globoko v

vodej, te voda deset barov vodnega tlaka ma, plus še en bar moramo vcujdati od zračnega stolpa, tak dobimo te 11 barov vodnega tlaka. Če gezero mejtrov globoko demo

pod vodau, tam te že 110 barov pritiska mamu. Ribe, stere več stau mejtrov globoko majo življenjski prostor, so že v fejst velkom vodnom tlaki. Najvekši vodni tlak na svejti se v Marijanskem jarki mejri, gé je najglobša točka na svejti, tau je 11 gezero 34 mejtra. Tau je tak globoko, ka če bi Mount Everest (8848 mejtrov) nutra v te jarek postavili, te bi še na njega slovensko planino

Peco (2125 mejter visika) tö leko gordjali pa še itak bi petdeset mejtrov ostalo do vreka jarka.

Nej bi mislili, depa v tej globini je življenje, živejo ribe, meduze pa še dosta fele živali. V najglobši točki v Marijanskem jar-

ki mejrimo 1001,3 barov vodnega tlaka. Kak leko te male živali tau vözdržijo, bi leko pitali. Na tau je odgovor, ka vodau ne moreš vküpersprešati, tejlo tej rib pa vsej drügi

živali v tej globini ma v sebi 95 % vodé. Samo tak leko preživejo, leko živejo v tej globini, ovak bi je te velki pritisk vküpstrüšno. Té ribe v svojom tejlj ranč tak velki vodni tlak majo kak voda, gé živejo. Za nji je nej tau nevarno, ka so v vodi z velkim pritiskom, bola tau, če se hitro v plitvo vodau zdignejo, tašoga reda tak nagnauk po-ginejo.

Karči Holec

... DO MADŽARSKE

Vlada predlaga podaljšanje izrednega stanja za 180 dni

Orbánova vlada bi spremenila zakon o preprečevanju in obvladovanju posledic oboroženih spopadov in humanitarnih nesreč v sosednji državi. Predlog je prejšnji torek predložil pred parlament podpredsednik vlade Zsolt Semjén. V dokumentu je navedeno, da je »rusko-ukrajinska vojna v soseščini naše države povzročila humanitarne razmere, ki jih ni bilo od druge svetovne vojne, in je spremenila tudi gospodarske razmere v Evropi. Da bi obvladali humanitarno katastrofo in preprečili posledice mednarodnih in gospodarskih sprememb, mora madžarska vlada še naprej zagotavljati priložnost za učinkovite in hitre nacionalne odzive«. V interesu tega vlada predlaga podaljšanje izrednega stanja za nadaljnjih 180 dni, torej do 14. novembra 2025. Leta 2022 je parlament z deseto spremembo ustave odprl pot državnemu zboru, da glasuje za izredne razmere v primeru vojne v sosednji državi. Za uvedbo ali podaljšanje izrednih razmer je v parlamentu potrebna dvotretjinska večina.

Lórinç Mészáros je 1015. najbogatejši človek na svetu po Forbesovi lestvici

Le malo pa je manjkalo, da bi Mészáros postal eden izmed tisoč najbogatejših ljudi na svetu. Zdaj je uvrščen na 1015. mesto ameriške Forbesove lestvice, njegovo premoženje naj bi po ocenah znašalo 3,6 milijarde dolarjev. Poleg prijatelja Viktorja Orbána iz otroštva so na najnovejšem seznamu še trije Madžari, in sicer Sándor Csányi, predsednik in izvršni direktor banke OTP, ki je uvrščen na 1947. mesto z 1,8 milijarde dolarjev, Zsolt Felcsuti, vodja holdinga MPF, je na 2356. mestu z 1,4 milijarde dolarjev in Tibor Veres, izvršni direktor Wallisa, ki je prav tako na 2356. mestu, saj so tudi njegovo premoženje ocenili na 1,4 milijarde dolarjev.

SAMO SPAT PA DJEJST ODIM DOMAU

Lacija Bučeka v Varaši vsi dobro poznamo, najbola vejn zato, ka vsigdar je na pauti, vsigdar je na biciklini, ne more tak prejk varaša titi, ka bi njega nej srečali.

Najbola ga vejn itak tisti Slovenci poznajo, steri v Varaši živejo, sterim vsikši četrtak novine Porabje nosi. Depa tau že malo lüstva zna, ka on tō ma slovenske korenine. Njegli stariške so iz Sakalauvec valaun bili, depa Laci je že v Varaši gorraso. Dočas ka sta dejdek pa baba živela, je sploj dosta odo na-

zaj v Sakalauvec, kak mi je pripovejdo od mlašeči lejt. Iz tisti časov ma najlepše spomine.

- Laci, gučo bi malo od svoji sakalauvski korenin?

»Naša družina je v Sakalauveci živela, več generacij nazaj. Mam eden stari tjejp, gde od moje matere baba pa dejdek stojita pri starom grobi, gde sta njina baba pa dejdek pokopana. Zavolo toga leko povejmo, ka mi več generacij nazaj mamote sakalauvske korenine.«

- Tvoji stariške so v Sakalauveci živeli?

»Moj oča pa mati potistim, ka sta se oženila, sta prišla v Varaš. Moj brat, steri je mlado mrau, se je še v Sakalauveci naraudo, dja že v Varaši. Moja mati je varuška bila v jaslicaj, oča je v židanoj fabriki delo. Depa on je ovak vönavčeni sabau bijo, najšo sem stare papire, gde je tau vse lopau dolanapisano.«

- Tau si pravo, ka brat ti je mlado mrau, ka se je zgauldilo?

»Infarkt je daubo, gda je pettresti lejt star bijo, tak ka sam sem austo. Gda sva

Laci Buček že 15 lejt nosi novine Porabje po Varaši.

mladiva bila, sploj dosta sva odla v Sakalauvec k starišom od matere, k moji babi pa dejdeki. Nejdaleč kraj so meli ram kak je cerkev, oni so pucali cerkev, dejdek je biu zvonar pa grobe je tō on kopo. Moja baba se je tak zvala ka Juliška, depa v vesi so ji szépasszony (lepa gospa) gučali.«

- Kak se spomniš na tista lejta, gda si v Sakalauveci odo?

»Skur vsikši keden sem tam biu, najbola sem zabadanje (koline) rad emo, tašoga

reda sem dva dni biu tam. Najprvin smo šragle, kopanju pa kotel sprosili pa vküpnosili od sausedov.

Drügi den, gda smo zgotauvili, te smo pa nazajnosili. Gda smo s tejm zgotauvili, te smo pa v skeljci kapüsto pa mesau nosili sausedom, spoznancom. Ranč tak sem rad emo tau tō, gda smo goščice lüпали, tašoga reda je dosta lüstva vtjüpprišlo, kaulak staula so sejdli pa so pripovejdali. Bilau, ka sem v skeljco segno pa sem goščice koštavo, tašoga reda so mi vsigdar prajli, nej djesti, lüpati trbej. Dobro je bilau zavolo toga tō, ka gda se je goščice lüpalo, vsigdar so bili reteške pa vsefele dobrote. Tau je zato bilau lejpo, ka te je še lüstvo vtjüpodlo pa vtjüpdružalo. Te lejta so zame najlepša lejta bilé. Dočas sta baba pa dejdek živela, dočas sem v Sakalauvec odo.«

- Leko bi malo nam gučo od svoje družine?

»Dva pojba mam, eden že ma družino, tak ka dejdek sem grato. Tau je tak dobro, hvala Baugi, ka mam vnuka, njema se fejt veselim.«

Stara mati Juliška (gučali so ji Szépasszony) pa dejdek v Sakalauveci na graubišči.

- Zdaj malo pripovejdamo od tauga, ka Porabje novine nosiš v Varaši.

»Leta 2010 sem začno no-

vine talati v Varaši, zdaj že petnajset lejt. Dja tau fejt rad delam, zato ka dja sem taši, steri vsigdar nika moram delati, vsigdar moram titi, vsigdar sem na pauti.

Gda je mali biu, je še bilau dosta snega. Na sanaj za njim sedi njegli brat, steri je trno rano mrau.

Drügo pa tau, ka dja fejt rad pripovejdam, gda novine nosim, dja z vsikšim dolastanem gučati, vsikšoga poslušam, mena je tau nej žmetno. Najbola pa te nej, če me ponidijo malo s palinkov. Že sem v penziji, čas mam, zaka bi nej pripovejdo, mena je tau veseldje. Dočas ka sem delo, sem tak nej emo nikdar nej časa, zdaj sem tak kak gnauksvejta, gda je lüstvo povesi odlo, razlike je telko, ka dja samo v četrtak odim.«

- Od koga pripovejdate tašoga reda?

»Vsefele, ka nam ranč na misli pride, če drügo nej, te od vrejmena. Dostakrat od gob, zato ka dja fejt rad gobe berem. Mam enga padaša, steri je ranč tak nauri na gobe kak dja, gda začnejo rasti, te vsigdar konzultacije mava, sto kakšne pa kelko gob je najšo. Gda gobe rastejo, dja sem vsikši drügi

den v gauštji, dja je trno ne dejem, bola samo posušene v župi, mena najbola tak pašejo.«

- Vsepovedik bereš gobe po goščaj ali maš svoja mesta?

»Samo na svoja mesta odim, če tam ne rastejo, te v drügi mestaj tō negajo. Drügo pa tau, ka vsepovedik tak ne moreš tam biti pa vse vküppobrati, zato bola samo na svoja mesta odim. Tau je mena nej samo zavolo gob lejpo, zato tō, ka človek se malo pomiri. Dobro je malo vō iz va-

raša titi, dobro je malo sam biti. Dobro se spomnim, moja baba je vsigdar tau prajla, ka v nedelo nej slobaudno v gauštjo odti, te počivati trbej pa Boga moliti. Istino je mejla, cejli keden se je tak dosta delalo, nedela je zato, ka počivati trbej.«

- Ka je s tistim ramom, gde sta dejdak pa baba živela?

»Odali smo ga, grünt nej, tistoga mam, depa že ga ne delamo. Zdaj se že ne splača, zdaj že vsikši bola samo v fabriko odi delat.«

- Za koga volo si taši, steri vsigdar ojdi, steri vsidar mora titi?

»Ne vejm, dja sem vejn tau tak erbo, dja bi nej mogo cejli den v bloki biti pa vō na okno gledati. Dja bi nej mogo cejli den med štirimi stejnami zaprejt biti, vejn bi se mi zmejšalo. Dja samo spat pa dejst odim domau, ovak sem pa vsigdar na pauti.«

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

Gda leto 1919 poglednemo, rejsan se je dosta vsega zgodilo. Kak je tau vsigdar po konci velki bojn bilau. Evropa se je na nauvo »delala«, nauve politike so se narodile. Tak v tom leti 23. februara Benito Mussolini po tejm kak Duče poznani na Talanskom partijo

vensko krajino med Rabo pa Muro prišlo.

Od švercanja do republike

Trbej prajti, ka lidge so najprva velko vüpanje v tau nauvo politiko meli. Najbole srmački lidge, ka so na zemli delali. Mali

Béla Kun je dober pajdaš z Leninom biu. Ranč un njemi je kak mentor dojdavo, kak aj rdečo revolucijo tadale pela.

fašistov razglasi. Partijo, stera je vnauge lidi v bojno pa smrt za seuv vzela. Že malo po tejm 21. marca Béla Kun Madžarsko sovjetsko republiko (Magyarország Tanácsköztársaság) razglasi. Po domanje

verti so vüpenje meli, ka od takzvané agrarne reforme zemlau od velki vertov dobijo. Vejmo, takšnim so na Rusoškom kulaki prajli. Tüdi v Slovenskoj krajini je nikak ovak nej bilau. Depa Vogrska je na granici z in-

S toga balkona hotela Dobrai je Vilmoš Tkalec 29. maja tak zvano Mursko republiko vözglaso. Po domanje so tomi »rosagi« Republika Mörska prajli. Tkalec je v republiki prejgen grato. Pod seuv je malo menje kak 1300 sodakov pa domanji pojbov emo. Meli so pükše pa dva štüka tö. Vse tau je iz pejnez od švercanja financejro.

povedano, rusoška rdeča revolucija je tüdi na Vogrskom svoj daum najšla. S tejm je vse tau tüdi v Slo-

dašnje Češkoslovaško velke probleme mejla. Ranč tak je na granici s Transilvanijo bilau, stero si je Romuni-

ja vzela. Na dve frontaj so v bittaj bili. Tam je sodake trbelo, zatoga volo ji je dosta menje v Slovenski krajini bilau. V njoj je svojo kratko kariero Vilmoš Tkalec začno. Možakara je historija zvekšoga za avanturista vözglasila. Školnik pa kantor je nagnauk v vretini političnoga pa nacionalnoga življenja spadno. Cejlo tau kariero pa z velkim švercanjom iz Austrije financejro. Malo ovak povejdano, Tkalec je velki šef švercanja biu. Cejlo organizacijo je prejk emo, stera njemi je dobre pejneze nosila.

Politična kariera Vilmoša Tkalca se je ranč z rdečin Bélanom Kunom začnola. Komisar Slovenske krajine je grato. Kak je do toga prišlo? Njegli vüjec dr. Béla Obal njemi je tau funkcijo prejkdao. Kak je iz graničara na tau mesto v Soboti prišo, švercanje je dosta vekše gratalo. Niške ga je nej mogo dojaviti. S tejm je eške več pejnez daubo pa že na neka ovakšnoga je začno brodit. Najprva je z »rdečimi« od Béla Kuna vküper podržo, depa, svoj rosag je škeu meti. Tak je 29. maja leta 1919 Mursko republiko vözglaso. S tejm se je od Budimpešte razpito.

Vilmoš Tkalec je ovak nikšnoga rednoga političnoga pa ekonomskoga programa nej emo. Zvün toga je od »vendslovenski« lidaj pripovejdo. Za takše je lidi iz Slovenske krajine vözglaso. Murska republika je samo par dni živa bila. Iz Monoštra pa Sombotela so brž sodaki v krajino prišli, ka toj avanturi konca naredijo. Ranč tak trbej prajti, ka samo eden tau krajine ja za Tkalca biu. Pa tüdi

Porabja je nej nut v svoji republiki vido.

Gda pa nut v delo tisti Slovincov poglednemo, ka

tüdi velka vrejdnost odide. Za eden čas nazaj pride.

Zakoj? Škeu je eške kaj dobiti, ka rame je v krajini

Najbole poznana fotografija Vilmoša Tkalca z njegovo ženo Ano Margit. Tkalec je kak vogrski nižiši oficejr leta 1917 na rusoškoj fronti biu zgrableni. Tam se je za Slovence vözglaso, zatoga volo je leko brž domau prišo.

so se za cejlo Slovensko krajino gorgemali, karta vcejlak ovakša vögleda. Od tisti lidi pripovejdamo, ka so cejlo krajino kcuj k Sloveniji škeli zakapčnoti.

od Béla Kuna politika vala, nika se na velke vö ne mini. Eške itak se na taum dela, aj Prekmurje pa Porabje se kcuj k Sloveniji zakapčneta. V Parizi dr. Slavič ranč tak se na velke za tau gorgemle. V Soboti trge glavaške v komunističnom sovjeti sedijo: Samuel Ritscher, József Füleký pa Šandor Černjavič. Od nji je Jožef Kelkl starejši v svoji spominaj tak napiso: Eden fiškališ, eden dijak pa

Tak so granice Murske republike vögledale. Rdeča linija za gnešnjo granico z Austrijo pa Madžarsko vala.

Kak povejdano, Murska republika je nej dugo živa ostanola. Že 6. junija vogrska armada v Soboto pride, Tkalec s svojimi prejk v Austrijo vujde. Z njim ta prejk

eden krčmar.... po vöri eden židov, eden evangeličanec pa eden katoličanec. Po narodnosti nieden se nej za Slovence meu.

Miki Roš

SRCE BEZNOUVEC

Beznoovci so ravenska ves pod Goričkom, nej da-leč od Austrije. S tej vesi je bila pokojna Marija Ritu-per, štera je inda vodila folklorno skupino v Sa-kalauvcaj. Največ Bezno-

Jelenova oštarija znoutra (Foto A. A. Dončec)

uvčarov je evangeličan-ske vere, uni so vezani na Bodonce. Katoličanci pa so vezani na Cankovo.

Prvin so bili Beznoovci pavarska ves, skur pri vsakšoj iži so meli živino. Gnes se več komaj sprav-lajo s tem, odijo bole delat v varaše ali Austrijo. V Be-znoovcaj majo eno vek-šo kmetijo, gé ešče lejko najdemo živino.

Géj eno mesto tuj v vesi, tam pa majo pouleg par domanij stvari divdje tuj: gelene. Tou je pa Jelenov hram, šteri se najde na srejdj vesi, gé je Gris.

Beznoovci majo tri vekše dele: kak pridemo v ves z Zenkouvec, tisti so Stari Beznoovci. Na kraji, na zahodnoj strani, kak ide-mo prouti Austriji je gra-talo posejbn selo, Nouvi Beznoovci. En čas so bili Nouvi Beznoovci samo-stojna (önálló) ves, gé je živelo leta 1898 petdeset-

pet lidí. V Nouvij Bezno-uvcaj stogi kapejla, štera je posvečena svetomi For-jani, patroni gasilcov.

Lastnik Jelenovoga hra-ma je Branko Železen. Že štrta generacija se spra-

vla z Jelenovov oštarijov. Najoprvin pradejdek, té pa dejdek, té pa mati gos-pouda Železna je vodi-la oštarijo, od štere jo je gospoud Železen poerbo. Njegvi oča je biu Goriča-nec. Mati se je zvala Še-rüga, zatou se je oštarija tuj tak zvala v začetki Pri Šerügi (njigva iža v Bez-nouovcaj se itak zove po tom priimki).

Od 1995 oštarija nosi ime Jelenov hram. Znoutra, gé lejko gejo goustje, najdemo na stejni napis Jelenova oštarija, zatok etak tuj lejko zovemo té gostinski objekt. Gos-poud Železen je djager, čegli pravi, ka je »slabi strelec«. Odzvüna pa od-znoutra krasijo oštarijo gelenovi rogli, ranč tak klüke na ništernij dveraj so z gelenovoga roglja. Zvekšoga so bili tej rogli vküppobrani v naravi: ali jih je najšo gospoud Žele-

zen ali so njemi pajdaši ziskali, štere, kak vejmo, geleni v splošnom febru-ara-marcüša dojpiščavle-jo.

Indasvejta je bila krčma Brejzdja v Ritkarovcaj, štero je meu Mihael Čerp-njak (Brejznjekin Miška). Un je včasik tuj odo s flin-tov po gouščaj pa strejlo kakšo divjačino, štero so sküjali v Brejzdji pa so goustje lejko geli dober vadaš. Lidgé so radi meli Brejzdjo. Nej samo s Po-rabja, liki prejk granice, z Goričkoga so ojdli k Brej-znjekomi Miški.

Okouli Jelenove oštarije majo stvari. Pouleg do-manij stvari na posejbnom ograjenon mesti so divdje stvari, geleni, od šterij je dobila oštarija svojo ime.

V ogradi majo damjake (dámvad) ali lopatare (rogle ma kak lopata), štere držijo petdvajsti lejt. Od lani majo že ridjave gelene tuj, šteri so vekši pa jih je pet.

Vsi so podomačeni gele-ni, takši, ka se več ne mo-rejo vrniti v naravo. Majo dobro ograjo, zatok bi ge-leni žmetno vujšli, dapa, če bi ger ništerni vujšo, bi gvüšno nazaj prišo, kà vej gé lejko dobi gesti. Ovak so sigdar nej zaprti, kà jih vö pistijo se pasti, samo ne smejo dugo ve-nej biti.

Pouleg podomačenij gelenov majo ništerne domanje stvari. Burske koze, štere izvirajo z Južne Afrike. Holandski gučeči kolonisti, Buri so

križali svoje evropske koze s kozami črnkij no-madov, tak je gratala ta fajta. Burske koze so bole za mesou, nej za mlejko. Zvekšoga so bejle té koze z ridjavov glavouv pa du-gimi ridjavimi vüjami. Majo ešče romanovske ovce, štero so zredili v 18. stoletji na Rusuškem, na zgornjom kraji reke Vol-ge. Ta stvar je črnkasta,

Beznouski damjaki (Foto A. A. Dončec)

ma lejpo formo, zednin je pa močna. Potejm majo tri šetlanske ponije pa tri dalmatinske somare. Somari so ena držina: Francek je oča, Micka je mama pa njina čerka je Lizika, mala somarica. Jelenova oštarija je bole vezana na skupine. Gou-stje pridejo z širše okolice pa pridejo z autobusami z tujine tuj. Ranč tak do-manji radi prihajajo sé, držijo tü gostüvanja ali pa posvetijo krst. Porab-ski rojaki z Marijov Ritu-per so tuj ojdli v Jelenovoj oštariji, štera je srce cejlj Beznoovec.

Gospoud Železen ma flajсно (kak tam pravijo »vrlo«) ženo pa čerko, šterivi delata v künji, na

tevi je gospoud trno po-nosen (büszke). Pouleg njij so ešče trgé zaposle-ni. Napravli so že dveji iži v oštariji za prespati (zo-veta se Jelen pa Košuta). Gospoud Železen pravi, ka je skrivnost kakouvost-noga gestija kakouvost mesa. Mlado mesou se lejko nüca za šnicline, starejšo pa za gulaže. V oštariji napravijo dober

gulaž pa bograč z divjači-ne. Kak djager, gospoud Železen pravi, ka majo najboukšo mesou divja-čine na Goričkom. Tou je vejndrik nej čüdno, ka na Goričkom pa njegovom rabskom kraji (v Porabji) mammo največ goušč.

Beznoovci je mala ves, gnesden ma komaj sto-upetdeset lidi. Liki gos-poud Železen tak misli, ka tak je najboukše: ve-kša ves, vekši problem; »menje kuč, menje lüjdi, več se napravi«. Ves pa dobro delüvle. Lejko, ka je nej bilou slučajno, ka je bila pokojna Marija Ritu-per, štera je bila tü doma, tak dobra organizatorka.

Akoš Anton Dončec

RAZGIBAJMO MOŽGANE

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

		AVTOR: MATJAZ HLADNIK	ROCK PEVEC ALI GLASBENIK	PRINOS USTRELENE DIVJADI K LOVCU	UDARNA POPEVKA	IGRALKA RINA	TATUM O'NEAL	SVETEL DROBEČ GOREČE, ŽAREČE SNOVI	REČ, PREDMET	
		BOLEZEN Z MOTNJAMI V RASTI IN RAZVOJU KOSTI				10				
		PLJANOST, OKAJENOST	12						5	
		CUNJA, KRPA						KATARINA VENTURINI NEVIHTA		
		KEANU REEVES SALA-MANDER			TVORBA UMA	60 MINUT OBRAT ZA ULIVANJE KOVINSKIH IZDELKOV				6
POMOČI IVANOV LOVATO RAHITIS RAZVRŠJE	PREGANJANJE	IGRA NA SREČO	GORSKI AVTOMOBILSKI DIRKAČ (MARK)	ZBIRALEC METULJEV BEN AFFLECK						
ŽUCA, VILICE IN NOŽ		2			MIMIKA AMERIŠKA FILMSKA IGRALKA TAYLOR			Z IGLAVCI PORASLO OBMOČJE POD TUNDRO	NEKDANJI AM. NBA KOŠARKAR (SHAQUILLE)	
PRIPRAVA ZA RUVANJE IN PULJENJE					AMERIŠKA PEVKA (DEMI) AM. PEVKA DEL REY	4				
PISATELJICA PEROCI			IZBRANA DRUŽBA				ALFI NIPČ VOJILNI USLUŽBENEK			
NOSILEC DEDNE ZASNOVE		3		STIKALIŠČE VEČ GREBENOV 4. IN 1. ČRKA		7			11	
ANGLIČ, BRITANEC					PRITOK BELEGA MORA V RUSIJI					
ŠEGA, OBIČAJ	9				SKUPINA HITRIH STRELOV				8	

Končna rešitev:

1	2	3	4	3	5	6	7	3	8	3	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Oddaja Slovenski utrinki bo na sporedu

TV Slovenija 1 v četrtek, 17. aprila, ob 15.45.

Ponovitev magazina bo na

TV Slovenija 3 v nedeljo, 20. aprila, ob 19.30.

Oddajo si lahko ogledate tudi na spletnem naslovu:

<https://www.rtv slo.si/tv/oddaja/84>

Pridružite se nam pred zasloni!

TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored

TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:

<https://tvspored.delo.si/>

SUDOKU

				7				
			9	3	2			
	2		5	1	6		4	
9		4		6		8		3
7			8		4			9
		1		9		4		
		6				2		
5		7	2	8	3	1		6
			6	4	7			

POIŠČI ENAKE SLIČICE

Štiri lončnice so med seboj povsem enake. Poišči jih!

PORABCI ZAPELI NA PRIMORSKEM

»Pevska revija Primorska poje nas že desetletja združuje v ljubezni do petja, umetnosti in kulturni dediščini. Letos se s ponosom poklanjamo trem izjemnim ustvarjalcem, ki so vsak na svoj način pustili ne-

Lavrenčiču in Marku Munihu ter slikarju Tonetu Kralju, pod čudovitim geslom: S pesmijo v mozaik svetlobe!«, je zapisala v pozdrav reviji Primorska poje predsednica Zveze pevskih zborov Primorske Janja Konestabo.

Vipavi. Pod taktirko zborovodje Tomaža Kuharja je tokrat pripravil tri pesmi, in sicer kroško ljudsko v priredbi Pavleta Kernjaka Oj, ti norčava gvava, zborovsko pesem Emila Adamiča na besedilo Otona

Člani Komornega pevskega zbora iz Monoštra pred nastopom v dvorani v Vipavi.

izbrisan pečat v kulturnem mozaiku naše Primorske in ga ponesli v širši, v mednarodni prostor. Letošnja revija je posvečena skladateljama Hilariju

Na 56. reviji Primorska poje je zapelo več kot 210 zborov v 36-ih krajih Primorske. Komorni pevski zbor ZSM iz Monoštra je 5. aprila pel na koncertu v

Župančiča Da sem jaz ptičica in ljudsko iz Porabja v priredbi Radovana Gobca Mravla je v mlin pelala.

MS

PRIDI, PRIDI VELIKONOČNI ZAJČEK

Zakorakali smo v mesec april, z njim pa nam velikonočni prazniki že trkajo na vrata. Počasi bo spet zadišalo po velikonočni potici, barvali bomo jajčka in velikonočni zajček bo spet

obiskal otroke.

V našem vrtcu na Gornjem Seniku je na vrata potrkala gospa Iluška, katere smo bili zelo veseli. Poskrbela je, da smo v znamenju velikonočnih praznikov ustvarjali

njihovo izdelavo in nas povabila k ustvarjanju. Za piko na i, pa smo se naučili izdelovati še mehke zajčke iz volne. Ušesa, oči in smrček pa smo izdelali iz filca. Naš dan je bil zelo ustvarjalen, sproščen, praznično obarvan in predvsem zabaven. Gospe Iluški se zahvaljujemo za krasen dan.

Lara Tivold

mali in veliki. Izdelovali smo velikonočna jajčka s pomočjo servietne tehnike. Gospa Iluška nam je pokazala čudovita velikonočna jajčka okrašena s servietami, predstavila nam je

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem
Izhaja vsak četrtek

Založnik
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy

Naslov založnika in uredništva
H-9970 Monošter/Szentgotthárd, Gardonyijeva ul. 1
T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk
TOPnet, d. o. o.
Kupšinci 49d, 9000 Murska Sobotka, Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika Vlade Madžarske, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem
ter Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

Številka bančnega računa:
HU75 11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB